

Zomerserie: **Geloof jij in de zomer**
Geloof jij in de liefde?

Overweging 26 juli 2015 – Diana Vernooij

Lector: Hans Erdmann

*“... Eigenlijk is leven liefhebben.
Als je niet houdt van wat je doet,
als je niet houdt van je ex,
als je niet houdt van je levenspad,
ben je niet aan het leven
maar aan het overleven ...”*

Eerste lezing: Psalm 139

Tweede lezing: 1 Korinthiërs 13

Derde lezing: Lucas 6: 27-35

Openingsgebed Dhammapada, vers 5

“Vijandigheid wordt niet
door vijandigheden gestild:
vriendelijkheid stilt vijandigheid.
Dit is een waarheid die eeuwig is.”

**Muziek: Everytime – Bobby McFerrin –
SpiritYouAll**

*Everytime I feel the spirit
mov'n in my heart, I will pray.
Everytime I feel the spirit
mov'n in my heart, I will pray.*

Welkom en inleiding

Lieve mensen heel hartelijk welkom
vandaag, in het midden van de zomer,
terwijl er velen van ons weg zijn, de zon
opgezocht hebben. Maar het neusje van de
zalm zit hier – fijn dat jullie er zijn. Welkom
of je hier nu vaker komt of voor het eerst
bent, we zijn blij dat je er bent.

“Geloof jij in de liefde?” kwam bij mij naar
boven, toen ik een onderwerp zocht in de zomerserie van dit jaar getiteld “Geloof jij in de
zomer?”. Mijn collega voorgangers hadden al wat gekozen – en dit onderwerp flapte er bij
mij uit. Iemand zei: “Dat is dapper” – mijn jarenlange relatie is immers nog niet zo lang uit,
nog geen jaar.

Als je het over liefde hebt, over die sterke emotie die alles vult, die gekoppeld aan passie en pijn voor miljarden liederen, gedichten, verhalen, schilderijen hebben gezorgd, dan denken we toch allemaal aan een Grote Liefde, de Ware Liefde, die enorme verliefdheid die je overvallen kan, met de hoop op eindeloos geluk.

Toch hebben we daar geen woord aan gewijd in de voorbereidingsavond van deze viering. Er is zoiets als een nog veel Grotere Liefde, onvoorwaardelijke liefde die je voor alle mensen en onderdelen van je leven kunt hebben, de liefde die wij vinden in onze toevlucht tot God.

We gaan het allemaal onderzoeken, deze viering, en de waanzinnig mooie muziek van Bobby McFerrin begeleidt ons daarbij. In de zomer is er geen koor en zoeken we altijd andere muziek. Ik ben bij het zoeken geholpen door iemand die ik alleen van Facebook ken. Ik heb weer heel wat meer van Bobby McFerrin meegekregen en kan dat weer aan jullie meegeven. Lang leve de virtuele vriendschappen!

Bobby McFerrin is meer dan een zanger, hij is een stemkunstenaar, maakt de meest fantastische muziek en heeft hele cd's gemaakt met alleen maar de effecten van zijn eigen stem. Daarnaast is Bobby spiritueel, schrijft prachtige teksten en is, zo niet maatschappelijk geëngageerd, dan toch in ieder geval zeer vrouwvriendelijk. Dat zal je horen in de mooie 23ste psalm na de voorbeden. Met excuses voor wie geen Engels verstaat – het was te veel werk om alles te vertalen.

Vandaag ga ik voor met Hans Erdmann, wat ik erg leuk vind. Hans zit altijd in zijn eentje op zijn vaste plekje hier in de Duif, en voor vandaag heb ik hem kunnen overhalen mee te doen – het is zijn vuurdoop. Het gaat vast goedkomen.

Hans en ik hopen dat uw ziel doordrenkt raakt van de muziek van Bobby McFerrin en vervuld van de Grote Liefde!

Een mooie viering wensen we u toe.

Gebod om kracht

Er is een kracht die geest is en leven,
licht en waarheid en grenzeloze ruimte.

Zij omvat alle activiteit en verlangen,
alle geuren en smaken.

Deze kracht is het die het hele universum ontvouwt
en in stilte alles lief heeft.

Dit is de kracht die in mijn hart woont.

Lied: The Garden – Bobby McFerrin – Vocabularies

*And there was day and there was night
There was dark and there was light
There was the earth, there was the sky
And there in the tree there crawled a lie*

*There in Eden, there was good
There in the garden where the Tree of Life stood
There the snake was, there the pain
And we're tryin' to get back to the garden again
There was fire, there was rain
There was talk, there was shame*

*They were moanin', they were cryin'
But there still is a glimmer in the big man's eye*

Eerste lezing – Psalm 139 – vertaling Bette Westera

Wonderlijk,
zo goed als jij mij kent, God.
Je weet wat ik doe,
waar ik ga,
waar ik sta.
Ga ik verkeerd,
dan roep je me terug.
Je geeft me een duwtje
en zegt: deze kant op.
Alleen maar een duwtje,
heel zacht,
in een andere richting.
Doe ik iets doms,
dan ken jij mijn schaamte.
Je fluistert:
het geeft niet,
begin maar opnieuw.
En je helpt me.
Niet met je handen,
maar ergens van binnen,
onzichtbaar en zacht.
Jij kent mij als geen ander, God.
Jij weefde mijn weefsel,
mijn handen, mijn voeten,
mijn hart en mijn nieren,
mijn diepste gedachten,
mijn wezen.
Jij kent mij van lijf en van leden,
van buiten en van binnen,
van vroeger,
voor nu en altijd.

Muziek: Glory – Bobby McFerrin – SpiritYouAll

*Glory glory, hallelujah,
Since I laid my burden down.
Glory glory, hallelujah,
Since I laid my burden down.*

*All my sickness will be over,
When I lay my burden down.
All my sickness will be over,
When I lay my burden down.*

*All my troubles will be over,
When I lay my burden down.
All my troubles will be over,
When I lay my burden down.*

*Lord, I'm feeling so much better,
Since I laid my burden down.
Lord, I'm feeling so much better,
Since I laid my burden down.*

Tweede lezing 1 Corinthiërs 13 – vertaling Huub Oosterhuis

Al spreek ik met tongen
van engelen en mensen;
maar liefde heb ik niet:
Ik ben schallend koper,
een rinkelende tamboerijn.
Al ben ik een profeet,
ziende het onzienlijke,
in alles ingewijd,
en is mijn geloof zo volkomen
dat ik bergen verzet,
maar ik heb geen liefde,
ik ben niets.
En geef ik alles weg,
en laat mij martelen
als het moet,
heb ik geen liefde,
dan dient het tot niets.
Liefde is ruimte geven,
tijd laten, goedheid, geduld.
Liefde is niet kleinzielig,
jaloers, hebzuchtig.
Liefde laat zich niet gelden,
ijdel, grof, ongenaakbaar.
Wie liefheeft
is niet belust op zichzelf.
Liefde wordt niet verbitterd,
Liefde vindt niets onvergeeflijk.

Onrecht maakt haar niet gelukkig,
waarheid maakt haar gelukkig.
Liefde houdt stand tegen alles:
telkens weer gelooft zij,
alles verdraagt zij,
altijd opnieuw vol hoop.
nooit bezwijkt de liefde.
Profetenwoorden wel,
talen verstommen,
alle kennis is eindig.
Ach, al wat wij weten is stukwerk –
en onze visioenen: flarden licht.
Maar als het oneindige aanbreekt,
houdt al het eindige op.
Toen ik nog een klein kind was,
praatte ik zoals kinderen doen,
en ik dacht niet verder
dan kinderen doen.
Nu ik een man geworden ben,
heb ik dat achter mij gelaten.
Nu nog zien wij spiegelbeelden,
raadselachtig,
eenmaal staan wij oog in oog.
Nu nog weet ik niet de helft,
ooit, eenmaal, zal ik alles weten,
zoals Hij alles weet van mij.
Geloof en hoop en liefde
zullen blijven, alle drie,
maar de grootste is de liefde

Muziek: Gracious – Bobby McFerrin – SpiritYouAll

*Gracious the one
who is there when you call,
picks you up when you fall,
it's love.*

*Starting to wake
all kinds of feelings that
you didn't know you had
because it's true,
it's something new,
it's all right.*

*Gracious the one
who came and taught us that
love is all that matters now.
Let go the past,
the best of your life is,
the rest of your life is,*

*you'll just be true,
it's something new,
it's all right.*

*Gracious to one
who is there when you call,
picks you up when you fall,
it's love.*

*Starting to wake
all kinds of feelings that
you didn't know you had
because it's true,
it's something new,
it's all right.*

Derde lezing Lucas 6: 27-35 – Naardense Bijbel

“Nee, tot u die hoort zeg ik: hebt uw vijanden lief, doet wél aan wie u háten! Zegent wie u vervlóeken, bidt voor wie u belágen!

Slaat iemand je op de wang – houd hem ook de andere voor;
pakt iemand je mantel af, verhinder hem ook het hemd niet!
Geef aan al wie je vraagt, en pakt iemand het jouwe af,
vraag het niet van hem terug!

Zoals ge wilt dat de mensen ú doen, doet aan hen evenzo!

Als ge liefhebt wie ú liefhebben, wat voor genade is dat bij u?

Ook de zondaars immers hebben lief wie hén liefhebben!

Ja, als ge goeddoet aan wie ú goeddoen, wat voor genade is dat bij u? Ook de zondaars immers doen hetzelfde!

En als ge uitleent aan hen van wie ge verwacht te ontvangen,
wat voor genade is dat bij u? Ook zondaars lenen aan zondaars, om evenveel terug te ontvangen!

Nee, hebt uw vijanden lief! – doet goed en leent uit zonder hoop op iets terug; dan zal uw loon groot zijn en zult ge wezen: zonen van de Allerhoogste, omdat hij goedertieren is jegens de genadelozen en bozen!”

Overweging

Ik zie het leven graag als een pad dat we gaan, een leerweg, onze zielsontwikkeling, waarin we tot bloei brengen wat we in ons hebben, steeds meer onszelf wordend. Als je verliefd wordt zie je in de ander een bijzondere kwaliteit, iets dat hij of zij uitstraalt en ook bij jou oproept. Het is een wake-up call. Deze schoonheid was je vergeten tot nu toe. Die eigenschap is waardevol voor je, juist omdat het bij je hoort, van jezelf is, maar die je nog niet geïntegreerd hebt in je leven. Je krijgt een stuk terug van wat je niet wist dat je ook was. Dat is verliefdheid, dat is prachtig, niet meer en niet minder. De ander komt voorbij om je te herinneren aan je diepe zelf.

Verliefd

Als de verliefdheid tot relatie leidt gebeurt er van alles aan moois en heerlijks maar ook is er projectie en afhankelijkheid en weet ik wat al niet aan gedoe. Maar stel dat die verliefdheid leidt tot een duurzame verbinding, dan is het mooist dat je kunt delen een waarachtige

verbinding met onvoorwaardelijke liefde voor elkaar. Met die onvoorwaardelijke liefde kan je de ander helpen op zijn eigen levenspad, de weg van zijn ziel, dat is mooi om mee te maken. En dat blijft, zelfs als hij na een tijd weer een andere weg moet gaan. Hoe verdrietig dat ook is, hoeveel beelden en verlangens daarmee ook worden omver gesmeten: jij gaat jouw weg en ik steun je onvoorwaardelijk, zelf al doet het mij pijn.

Nu ik (opnieuw) een ex heb, na zoveel jaren samen opgetrokken te zijn, en de eerste verbijstering is geluwd, ben ik ongelooflijk dankbaar voor dit besef. Nee, een relatie is niet per definitie mislukt als je weer uit elkaar gaat. Dat is het alleen als je trouw tot de dood als maatstaf neemt, in plaats van trouw aan het ontvouwen van de bestemming in het leven. “Europa is het continent der exen” schrijft David van Reybrouck (dat is de Belgische schrijver die dat prachtige boek over Congo schreef). Hij vermoedt dat er nergens anders in de wereld zoveel exen rondlopen als hier. En dat is gevolg van onze cultuur: wij combineren individuele vrijheid met het ideaal van de romantische liefde. Zo wisselen we vaker van partner. Hij doet schrijft er een column: ‘Ode aan de ex’. Heerlijk verrassend beschrijft hij de rijkdom van het hebben van exen: hij schrijft over de intense verhoudingen die we overhouden aan onze vroegere geliefden, een soort nieuwe familieband.

Huwelijksritueel

Wat David beschrijft is een ander ideaal in relaties. Je kunt jezelf voornemen een leuke ex te zijn, als je een relatie aangaat. Mmm, ik zie het huwelijksritueel ineens in een nieuw jasje: je belooft elkaar trouw, elkaar te ondersteunen op je levenspad, en je belooft tegelijk een leuke ex te zijn, mocht een van beiden zich weer los willen maken.

Hoe prachtig is het om je ex in ere te houden. Hoe sterk als je de pijn kunt verdragen en je verleden niet hoeft te vermoorden in valse passies als bitterheid of boosheid. Want wat voor genade is dat, om je geliefde goed te doen, dat doet iedereen. Het is pas een genade om je ex goed te doen. U hoort het goed – dit is mijn parafrasering van Jezus’ donderpreek in Lucas. “Als ge liefhebt wie ú liefhebben, wat voor genade is dat bij u? Ook de zondaars immers hebben lief wie hén liefhebben!” Onvoorwaardelijke liefde laat zich beproeven als je lief je ex wordt.

Ik heb voor de vertaling van dit stuk bijbeltekst de Naardense Bijbel gekozen, omdat het wat ouderwetse “wat voor genade is dat?” zo’n rake tekst is. Ik vind het veel mooier dan bijvoorbeeld de vertaling van de jongerenbijbel: “Wat voor verdienste is dat dan?” Want het gaat niet zozeer om de verdienste, om een goede daad waarvoor iemand jou dankbaar is. En het gaat ook niet om een wilsbesluit, iets wat je bedenkt en vervolgens uitvoert. Het gaat om het openen van je hart, ook voor je vijanden. En dat is een genade.

Liefdadigheid

Ik wil hier nog wat verder op ingaan. Als je rationeel overweegt en besluit iets goeds te doen kan je je hart gesloten houden. Jouw houding krijgt dan iets koels, iets dat lijkt alsof je hautain bent of uit de hoogte doet. Ik denk dan aan de oude vorm van liefdadigheid waarbij de rijken zich verwaardigden geld en goederen aan de sloebers te geven. Daar spreekt weinig hartelijkheid uit. Het woord verdienste doet me daar aan denken, aan goede daden en een resultatenrekening die ik aan Petrus bij de hemelpoort kan overhandigen.

Maar genade is wat anders, dat komt niet uit je wilskracht voort. In de theologie zeggen we dat de genade van God komt. Het is een vrije gave van God aan de mensen, die ze niet hebben hoeven verdienen met goede daden.

Nu is genade een begrip dat tot heel wat schisma's in de kerk heeft geleid. Steile protestanten denken dat de genade enkel en alleen van God komt. Katholieken vertrouwen er op dat je de genade een handje kunt helpen. En boeddhisten, om mijn andere liefde er bij te halen, weten dat er vaardige middelen zijn die je helpen om die genade ruimte te geven.

Genade is voelbaar, je weet het wanneer je hart open staat voor anderen, je voelt al die bloemen uitstromen – zoals het plaatje op het boekje dat laat zien. Aan ons is het om de luiken open te doen, ons gesloten hart te ontspannen, het beschermend ijs dat je hebt laten opvriezen om je hart, te laten smelten, je littekens doorschijnend te laten worden.

Onvoorwaardelijk

Ik ben niets zonder onvoorwaardelijke liefde – alles wordt pas wat waard als het gevoed wordt door de liefde, als het liefde uitstraalt. De prachtige vertaling van de tekst van Paulus door Huub Oosterhuis laat ons dat weer voelen. Wat doet de liefde al niet – liefde wordt niet verbitterd, vindt niets onvergeeflijk. Als een ander je kwetst is je natuurlijke reactie je af te sluiten, en niemand zal het je euvel duiden. Maar we hebben het niet over assertiviteit, we hebben het over meer, over boven jezelf uitstijgen. Het is de onvoorwaardelijke liefde die je boven jezelf doet uitstijgen. Het is het oneindige in het eindige.

Eigenlijk is leven liefhebben. Als je niet houdt van wat je doet, als je niet houdt van je ex, als je niet houdt van je levenspad, ben je niet aan het leven maar aan het overleven. Je weet pas wat leven is, als je alles liefhebt op je pad.

God is de naam voor de onvoorwaardelijke liefde die ons boven onszelf doet uitstijgen. God is het onuitsprekelijke adres voor de genade die we hebben gevonden – genade om vijanden lief te hebben, om goed te doen aan iedereen, ongeacht wat ze ons doen.

Geen verdienste nee, niet onze verdienste. Het enige dat we kunnen doen is ons hart openen, ons niet afschermen, ons leven en liefde laten stromen en beseffen dat het God is, of iets dat we God noemen of onze Boeddhanatuur, dat in ons stroomt en ons doet leven en liefhebben.

Geloven wij in de Liefde? Natuurlijk geloven wij in de liefde, er is zoveel om van te houden, Gooi de luikjes van je hart maar open en neem het waar.

Amen

Muziek: Common Threads – Bobby McFerrin – Medicine Man

Geloofsbelijdenis

Ik geloof in een wereld vol liefde,
een wereld van God die altijd dicht bij je is.

Ik geloof dat Jezus is opgestaan uit liefde voor de mens -
zonder onderscheid naar kleur, geaardheid, rang of stand.

Ik geloof in zijn opdracht:
heb je naaste lief en maak dat waar.

Ik geloof in een gemeenschap die mensen tot bloei brengt.

En ik weet zeker dat God naar ons glimlacht
en haar licht over ieder van ons laat schijnen.

Amen.

Collecte

Muziek: Swing low – Bobby McFerrin – SpiritYouAll

*Swing low, sweet chariot,
coming for to carry me home.
Swing low, sweet chariot,
coming for to carry he home*

*I looked over Jordan and what do I see,
coming for to carry me home,
a band of angels coming after me,
coming for to carry me home.*

*If you get there before I do
(coming for to carry me home)
tell all my friends I'm coming too
(coming for to carry me home).*

*I'm sometimes up and sometimes down
(coming for to carry me home)
but still my soul feels heavenly bound
(coming for to carry me home).*

*Swing low, sweet chariot,
coming for to carry me home.
Swing low, sweet chariot,
coming for to carry me home.*

Intenties die werden opgeschreven in het groene boek

Tafelgebed

Rond deze tafel zijn wij verzameld
om te gedenken wat Jezus ons leerde:
brood en wijn te zijn voor elkaar.

Hij deed het
toen hij voor het laatst samen met vrienden
brood brak en deelde
wijn schonk en rondgaf:
zeggend dat hij het was
die werd gegeten en gedronken.

Zijn weg willen wij volgen
met het brood als teken van leven
met de wijn als teken van zijn.
Nu, hier, samen.

Nodiging

Laat ons dan hier samen brood en wijn delen, om nooit meer te vergeten dat wij gaan voor wat ons overstijgt en waardoor wij onszelf overstijgen: onvoorwaardelijke liefde, God, de Heilige Geest, de kracht waarmee we individueel onze weg kunnen gaan én gemeenschap kunnen bouwen.

Wij kunnen brood en wijn zijn voor elkaar, vanuit onze hartstocht voor het leven. In de traditie van de Duif nodigen we daarom iedereen uit brood en wijn te zijn voor elkaar. Niemand is uitgezonderd om het leven met elkaar te delen! Je bent welkom aan deze tafel.

Breken en delen van brood en wijn

“Vrede en alle goeds”

I shall be released – Bob Dylan / Bobby McFerrin –

*They say ev'rything can be replaced
Yet ev'ry distance is not near
So I remember ev'ry face
Of ev'ry man who put me here
I see my light come shining
From the west unto the east
Any day now, any day now
I shall be released*

*They say ev'ry man needs protection
They say ev'ry man must fall
Yet I swear I see my reflection
Some place so high above this wall
I see my light come shining
From the west unto the east
Any day now, any day now
I shall be released*

*Standing next to me in this lonely crowd
Is a man who swears he's not to blame
All day long I hear him shout so loud
Crying out that he was framed
I see my light come shining
From the west unto the east
Any day now, any day now
I shall be released*

Voorbeden

Gebed om liefdevolle vriendelijkheid

Mogen alle levende wezens gelukkig zijn.
Mogen ze leven in veiligheid en vreugde.
Mogen alle levende wezens,

of ze nu zwak of sterk, man of vrouw,
dier of mens, homo of hetero, groot of klein zijn,
of we ze al dan niet kunnen zien,
of ze veraf of dichtbij zijn,
of ze geboren zijn of nog geboren moeten worden,
mogen ze gelukkig zijn.

Laat niemand een ander bedreigen of enig schepsel –
tot welke staat het ook behoort - verachten,
laat niemand door boosheid of haat
een ander schade willen berokkenen.
Zoals een moeder waakt over haar kind, bereid haar leven te wagen om haar enige kind te
beschermen,
Laten we zo met een onbegrensd hart
alle levende wezens beschermen en heel de wereld kleuren
met onbelemmerde liefdevolle vriendelijkheid.

Lied: The 23rd Psalm – Bobby McFerrin – Medicine Music

*The Lord is my Shepard, I have all I need,
She makes me lie down in green meadows,
Beside the still waters, She will lead.*

*She restores my soul, She rights my wrongs,
She leads me in a path of good things,
And fills my heart with songs.*

*Even though I walk, through a dark & dreary land,
There is nothing that can shake me,
She has said She won't forsake me,
I'm in her hand.*

*She sets a table before me, in the presence of my foes,
She anoints my head with oil,
And my cup overflows.*

*Surely, surely goodness & kindness will follow me,
All the days of my life,
And I will live in her house,
Forever, forever & ever.*

*Glory be to our Mother, & Daughter,
And to the Holy of Holies,
As it was in the beginning, is now & ever shall be,
World, without end. Amen*

Actie en informatie

Slotlied: Don't worry, be happy – Bobby McFerrin

*Here's a little song I wrote
You might want to sing it note for note
Don't worry, be happy.
In every life we have some trouble
But when you worry you make it double
Don't worry, be happy.
Don't worry, be happy now.*

*Don't worry, be happy. Don't worry, be happy.
Ain't got no place to lay your head
Somebody came and took your bed
Don't worry, be happy.
The landlord say your rent is late
He may have to litigate
Don't worry, be happy.*

*Look at me -- I'm happy. Don't worry, be happy.
Here I give you my phone number. When you worry, call me,
I make you happy. Don't worry, be happy.*

*Ain't got no cash, ain't got no style
Ain't got no gal to make you smile
Don't worry, be happy.
'Cause when you worry your face will frown
And that will bring everybody down
Don't worry, be happy.*

*Don't worry, don't worry, don't do it.
Be happy. Put a smile on your face.
Don't bring everybody down.
Don't worry. It will soon pass, whatever it is.
Don't worry, be happy.
I'm not worried, I'm happy.*

Zegenbede

Moge de Krachtige en Tedere dicht bij ons zijn de komende dagen
en alle dagen in ons verdere leven.
Moge zij onze ogen, onze armen en ons hart openen
opdat wij onverschrokken en met onvoorwaardelijke liefde
de wereld tegemoet kunnen treden.
Mogen ons diepste wezen, God in ons leven,
ons daarbij kracht en tederheid schenken en vrede, amen.

